

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАЦІ УЧНІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ АКАДЕМІКА Д. ТХОРЖЕВСЬКОГО

Гурин Наталія Володимирівна

Полтавський національний педагогічний університету імені В. Г. Короленка

Анотація. У статті розглядається педагогічна спадщина академіка Д. Тхоржевського. Приділена увага питанням проблеми безпеки навчальної праці учнів у його педагогічному доробку. Ються питання пожежної безпеки під час виставкової діяльності у процесі підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Зауважується, що дотримання вимог безпеки життєдіяльності учасників навчально-виховного процесу є обов'язковим для виконання всіма учасниками навчально-виховного процесу під час уроків з усіх навчальних предметів, особливо це вижливо на уроках трудового навчання.

Ключові слова: Д. Тхоржевський, трудове навчання, вчитель трудового навчання, процес навчання, безпека навчальної праці.

Академік Д. Тхоржевський – відомий науковець, засновник наукової школи з методики трудового навчання. Його ім'я пов'язане з етапом становлення і розвитку трудового навчання в Україні. Кількість наукових робіт перевищує 350, у тому числі підручники, статті, методичні рекомендації, навчальні програми, навчальні та навчально-методичні посібники, монографії тощо.

Науковець розробляв концепцію трудового навчання. На його думку, трудове навчання в загальноосвітній школі є важливим засобом розвитку особистості учня, що дає початкові вміння та навички до обрання старшокласником професії [3].

Багаторічні дослідження професора В. Мадзігона розкрили нові дидактичні підходи до реалізації методичних та педагогічних основ поєднання навчання із продуктивною працею учнів. Його наукова школа розробила дидактичну систему відбору змісту для загальношкільної і політехнічної підготовки учнів загальноосвітніх шкіл, що стало основою для розробки й експериментального дослідження принципово нових навчальних програм для трудового навчання учнів загальноосвітніх шкіл.

Наукові інтереси Дмитра Олександровича були різноманітними. Автор здійснював дослідження проблеми трудового навчання в широкому аспекті.

У системі поглядів Д. Тхоржевського на зміст і структуру професійної діяльності вчителя трудового навчання значне місце посіла проблема безпеки навчальної праці учнів на уроках трудового навчання та технологій [5].

Кожен вчитель зобов'язаний знати специфіку правил з охорони праці під час викладання учням свого предмету. Особливо це стосується вчителів, які мають справу з небезпечними чинниками під час уроків, наприклад, вчителі трудового навчання й технологій. Цей факт обґрунтований тим, що під час роботи з технічним устаткуванням є вірогідність отримати травмування учнів різного ступеня тяжкості в результаті зневаги правил охорони праці у закладах загальної середньої освіти.

Загальновідомо, що дотримання вимог безпеки життєдіяльності учасників навчально-виховного процесу є обов'язковим для виконання всіма учасниками навчально-виховного процесу під час уроків з усіх навчальних предметів, але особливо актуально це на уроках трудового навчання. Адже діти шкільного віку не мають достатнього досвіду користування знаряддями праці, вони лише починають системно ознайомлюватись і вивчати правила безпеки життєдіяльності, зокрема, правила безпечної поведінки з матеріалами та відповідними інструментами [1]. Учителі трудового навчання та технологій зобов'язані навчати учнів правильного і безпечного поводження з обладнанням, яке є в навчальних майстернях, безпечних методів виконання робіт і стежити за додержанням учнями заходів безпеки. Відповідальність за виконання правил техніки безпеки, виробничої санітарії і за охорону життя й здоров'я учнів під час роботи в шкільних навчальних і навчально-

виробничих майстернях несе вчитель, який керує цією роботою [4].

Майстерні навчального закладу використовуються під час проведення занять з трудового навчання і поділяються на навчальні майстерні для трудового навчання молодших школярів; навчально-виробничі майстерні, у яких здійснюється трудове, допрофільне навчання і допрофесійна підготовка учнів середнього шкільного віку; навчально-виробничі майстерні загальноосвітніх навчальних закладів системи загальної середньої освіти для трудового і виробничого навчання та профільної, допрофесійної і професійної підготовки учнів старшого шкільного віку. Приміщення майстерень навчальних закладів, розміщення в них обладнання і механізмів повинні відповідати вимогам до освітлення, опалення і вентиляції, з безпеки праці до обладнання, електробезпеки, пожежної безпеки. Вчитель навчає учнів безпечного поводження з наявним у майстерні обладнанням, а також безпечних методів виконання робіт; забезпечує дотримання вимог безпечного проведення навчально-виховного процесу; несе відповідальність за збереження обладнання майстерні, справність засобів пожежогасіння; стежить за своєчасним проведенням технічного обслуговування та ремонту обладнання майстерні; здійснює навчання та інструктаж учнів з охорони праці, безпеки життєдіяльності; здійснює першу допомогу у разі нещасних випадків, що сталися з учнями в майстерні [2].

Усі напрацювання Д. О. Тхоржевського втілюються в практику і в наш час, завдяки ним активізується процес трудового навчання учнів старших класів, стає можливим вирішення проблем безпеки трудового навчання підлітків. Саме науковометодичні комплекси, розроблені Дмитром Олександровичем зумовили характерні тенденції розвитку та становлення трудового навчання школярів у закладах загальної середньої освіти України.

Список використаних джерел

1. Дебре О. С. Практичне використання безпеки життєдіяльності на уроках трудового навчання. Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика : збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці, (Полтава, 23–24 квітня 2020 р.) / упоряд., і ред.: В. П. Титаренко, А. М. Хлопов. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. С. 94–98.
2. Про затвердження Правил безпеки під час занять у навчальних і навчально-виробничих майстернях навчальних закладів системи загальної середньої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 серпня 2007 року N 730. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE14257?an=444>
3. Пшеничний М. Педагогічна спадщина Д.О. Тхоржевського у контексті проблем трудового навчання другої половини ХХ ст. в Україні. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/24/visnuk_27.pdf
4. Тхоржевський Д. Вимоги до уроку трудового навчання. *Радянська школа*. 1976. №8. С. 60–68.
5. Тхоржевський Д. О. Система трудового навчання. Київ : Радянська школа, 1975. 200 с.

CRYPTOCURRENCIES IMPACT ON BUSINESS TRANSACTION SECURITY

Дебре Віктор Сергійович

Харківський національний університет радіоелектроніки

Debre Viktor Serhiyovych

Kharkiv National University of Radio Electronics Kharkiv

Annotation. This article discusses the security of business transactions. This topic is very